

Kommunala verksamheter som omfattas av licensen för offentlig användning

I sammverkansavtalet för geodatasamverkan regleras vilken kommunal användning som omfattas av licensen för offentlig användning. I avtalet (2.2.2) beskrivs vad som gäller för offentlig användning på följandesätt:

All geodata som ska nyttjas för offentlig användning, antingen via datadelningen eller direkt via avtal med specifik informationsansvarig statlig myndighet, får användas för att utföra offentliga uppgifter förutsatt att de inte kan beskrivas som affärsverksamhet som sker på en konkurrensutsatt marknad.

En utgångspunkt vid bestämmandet av vad som här benämns offentlig användning är lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen samt proposition 2009/10:175.

Med kommunal och landstingskommunal offentlig användning avses den verksamhet som kommunen, dess myndigheter och landstinget bedriver enligt författning. Stödet kan vara av generell karaktär, t.ex. den kommunala kompetensen i kommunallagen eller ges i en författning för ett visst verksamhetsområde. Detta avser även kommunal och landstingskommunal verksamhet som bedrivs i privaträttsliga former. Kommun och landsting har enligt 2 kap. 7 § kommunallagen (1991:900) rätt att bedriva näringsverksamhet som faller inom den kommunala kompetensen under förutsättning att den bedrivs utan vinstsyfte och att den syftar till att "tillhandahålla allmännyttiga anläggningar och tjänster till medlemmarna av kommunen och landstinget". Sådan verksamhet ska anses falla inom begreppet offentlig användning.

Utanför begreppet offentlig användning faller användning som sker inom ramen för en statlig myndighets affärsverksamhet (prop. 2009/10:175, sid.155ff.) eller en kommuns affärsverksamhet när denna ska bedrivas på affärsmässig grund. Nyttjande i verksamhet som bedrivs i konkurrens med andra marknadsaktörer och där priset sätts på affärsmässiga grunder utgör typiskt sett kriterier på kommersiell användning. Vilka kommunala verksamheter som ska bedrivas på affärsmässig grund regleras i speciallagstiftning, se t. ex. lagen (2009:47) om kommunala befogenheter, ellagen (1997:857), fjärrvärmelagen (2008:263) m fl.

Nyttjande enligt datadelningslicensen får ske av:..... Kommunala myndigheter i all verksamhet som inte ska bedrivas på affärsmässig grund och av Kommunala företag i all verksamhet som inte ska bedrivas på affärsmässig grund

De kommunala verksamheter som ska bedrivas på affärsmässig grund och således faller utanför licensen för offentlig användning kan teckna licens för kommersiell slutanvändning.

Huruvida det i det enskilda fallet förekommer några konkurrenter eller ej till den kommunala verksamheten spelar i sammanhanget ingen roll. Även om det finns en privat skola i kommunen omfattas den kommunala skolan av licensen för offentlig verksamhet och även om det i praktiken inte finns någon konkurrent till det kommunala fjärrvärmebolaget så omfattas bolaget av licensen för kommersiell slutanvändning.

Här följer en sammanställning över vilka kommunala verksamheter som enligt lag ska bedrivas på *affärsmässig grund* och som alltså faller utanför licensen för offentlig användning:

- Produktion av och handel med el om verksamheten bedrivs i företagsform (däremot inte nätverksamhet och inte produktion och handel med el som bedrivs i förvaltningsform).
- Fjärrvärmeverksamhet om verksamheten bedrivs i företagsform (däremot inte fjärrvärmeverksamhet som bedrivs i förvaltningsform).
- Handel med naturgas om verksamheten bedrivs i företagsform (däremot inte överföring av naturgas och inte handel med naturgas som bedrivs i förvaltningsform).
- Kommunal drift av allmän VA-anläggning i annan kommun (däremot inte drift av VA-anläggningen i den egna kommunen).
- Kommunalt utförande av sjuktransporter åt ett landsting.
- Kommunalt aktiebolags utförande av lokal och regional linjetrafik med buss samt motsvarande trafik med tåg, tunnelbana eller spårvagn åt trafik huvudman utanför kommunens område
- Kommunalt tillhandahållande av lokaler för företags behov
- Kommunal export av kunskap och erfarenhet som finns i den kommunala verksamheten (kommunal tjänsteexport) samt i begränsad omfattning därmed sammanhängande varuexport.

Utöver de ovan uppräknade verksamheterna torde även de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagens verksamhet falla utanför licensen för offentlig användning. Dessa bolags verksamhet ska visserligen inte bedrivas ”på affärsmässig grund” utan ”enligt affärsmässiga principer”. De båda begreppen får dock i detta sammanhang anses ha likvärdig innebörd.

Flera kommunala verksamheter kan i praktiken konkurrera med privata aktörer. Om det inte finns särskild lagstiftning som anger att verksamheten ska bedrivas på affärsmässig grund ska verksamheter trots konkurrenssituationen bedrivas utan vinstsyfte enligt kommunallagen 2:7. Som påpekats ovan omfattas alltså dessa verksamheter av licensen för offentlig användning. Det kan t.ex. handla om kommunal bredbandsverksamhet, renhållningsverksamhet, turistverksamhet eller hemtjänstverksamhet.